

A főváros Kazinczy-émlékünnepé.

Herczeg Ferenc, Pintér Jenő és Szekfü Gyula kapta az első három Kazinczy-émlékérmét.

(Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

Kazinczy Ferenc halálának századik évfordulója alkalmából a főváros három Kazinczy-émlékérmét alapított, amelyek egyike a szépirodalom, másika az irodalomtörténet, harmadika a magyar történelemtudomány legkiválóbb művelőjét jutalmazza évről-évre. Az érmekeket, amelyeknek kiadása felől három, egyenként háromtagu bizottság döntött, elsőízben szombaton délben adták ki az Országos Levéltár tanácstermében megleghangulatu ünnepség keretében.

A szépirodalmi díj Herczeg Ferencnek, az irodalomtörténeti Pintér Jenőnek, a magyar történelmi érem pedig Szekfü Gyulának jutott. Dr. Némethy Károly tanácsnok ismertette az érem alapítólevelét és a bíráló bizottságok határozatát, majd Liber Endre alpolgármester üdvözölte a kitüntetésben részesülteket. Hangsúlyozta, hogy hármójuk kinagasló egyénisége a magyar szellemi életnek és a főváros büszke arra, hogy elsőízben éppen nekik nyújthatja át Kazinczy érmeit. Mert az a tény, hogy az ő nevükhöz fűződik az érem első kiadása, tisztessége a fővárosnak és az ujjonnan alapított jutaloméremnek, amely alkalmat ad arra, hogy hangot adhassunk az igazi nagyokat illető becsülésnek és az érdemek lelkes elismerésének.

Az alpolgármester méltatta ezután Kazinczy Ferenc érdemeit, amelyeket a magyar szellemi életben szerzett. Ezt követően a jelenlevők, akiknek sorában ott volt Jaloviczky Károly a kultuszminisztérium képviselőjében, kivonultak a Bécsikapu-térre, ahhoz az emlékkuthoz, amelyet a főváros közönsége Kazinczy Ferenc emlékezetére létesített. Az emlékmű körül nagyszámu közönség gyűlt össze.

Liber Endre alpolgármester rámutatott arra, hogy kije volt Kazinczy Ferenc a magyar nemzetnek. Amidőn 1831-ben meghalt, egyik legderékabb magyar ember szállott a sirba, aki fáradhatatlanul, önérdékét mindig háttérbe szorítva, a szellemi élet minden ágazatában példát akart mutatni és nemzetét fel akarta emelni a nagy nemzetek kulturszínvonalára.

Most készen áll emléke és hirdeti a magyar fényesség hordozó emlékezetét, tanubizonyosságául annak, hogy egy század mulásával is megértjük és magunké-
nek érezzük őt. Kazinczy Ferencet a magyar föld minden röge, a magyar építőmunka minden köve érzi.

A beszéd után Liber Endre letette a főváros koszoruját, maj Kazinczy leszármazói helyeztek virágokat az emlékmű talapzatára.

Az emlékbeszédet Pintér Jenő tartotta. Méltatta Kazinczy Ferenc kivételes egyéniségét és azt a keserves sorsot, amelyben élete eltelt. Hangoztatta, hogy első érdeme volt, hogy irodalmi életet szervezett ott, ahol csak egyes írók voltak. Megérttette az országgal a nemzeti nyelv fontosságát és megteremtette a kimunkálatlan magyar nyelvből a szókinccs felfrissítésével a modern magyar nyelvet. Az irodalmi élet szívós szervezője és a nyelvújítás győzelmes vezére halhatatlan érdeme fordító is volt. Saját korában a legkitűnőbb költők közé számították őt és esztétikai értékeléséből megmaradt annyi, amennyi kevés kortársának jutott osztályrészeül. Kazinczy Ferenc munkássága rendkívül sokoldalú volt és hatásait voltaképen csak most érezzük. Ő volt az első, aki felismerte Buda és Pest jelentőségét és kibontakozott lelke előtt a főváros szellemi jövőjének képe.

Már híres író volt, midőn elvesztette tekintélyes állami állását, majd három évvel később Budán halálraítélték azért, mert elolvasta Martinovics forradalmi kátéját, de arról nem tett bejelentést a hatóságoknak. Az ítélet végrehajtására nem került sor, megkegyelmeztek neki, de utána a kufsteini fogság következett. Hét évnél tovább szenvedett különféle börtönökben. Az irodalom felvirágoztatására folytonos anyagi áldozatokat hozott. Nagy családja és nagy adosságai voltak. 1831-ben halt meg, hét gyermekét egy-egy jólelkű pártfogó vette gondjaiba, mert Kazinczy után 50.000 pengőforint adósság maradt. Ha nem törődik az irodalommal, ugyanennyi készpénzt hagyhatott volna családjára. A nemzet sohasem felejté el azonban, hogy a magyarságot ezek a szent idealisták tartották meg a jövő számára.

Pintér Jenő ezután Petőfi utileveleit idézte, amelyekben megrázó képét adta annak a helyzetnek, amely Kazinczyt körülvette. Méltatása során emlékeztetett a szónok arra is, hogy csak jóval halála után értette meg a magyarság, hogy mit jelent az irodalom és a tudomány egy nemzet életében. 1859-ben országos Kazinczy-ünnepségeket tartottak, Széppalmon felépítették a Kazinczy-mauzoleumot és a Kazinczy-kultusz ettől kezdve nagyra nőtt. Ez a kultusz három vallo-
mást jelent: Hiszek az irodalomban, — hiszek a halhatatlan magyar nyelvben, — hiszek a magyar nemzet diadalmas jövőjében!

Nagy hatást kiváltó emlékbeszédét Pintér Jenő Kazinczy szavainak idézésével fejezte be: „A magyar nyelv és a magyar nép elenyészni nem fog soha.“